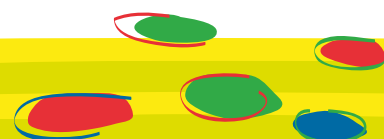

Kinder- en buitenschoolse
opvang van 0 tot 13 jaar

Pedagogisch werkplan 2013

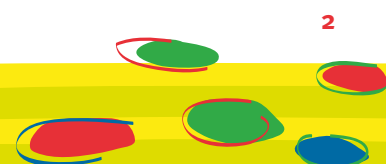
kinder- en buitenschoolse opvang De Kluts

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. De vier competenties	4
3. Leid(st)er-kind interactie	4
4. De binnen- en buitenruimte	13
5. De groep	16
6. Spelmateriaal	19
7. Activiteiten	20

1. Inleiding

De Kluts is een professionele kinderopvangorganisatie die staat voor kwaliteit. De Kluts voldoet aan de landelijke gestelde kwaliteitseisen voor de Kinderopvang. Kwaliteit staat voor De Kluts voor heldere communicatie, een veilige plek en goed verzorgd en begeleid worden door professionele pedagogisch medewerkers die graag met kinderen werken. Hoe wij onze pedagogische kwaliteit waarborgen maken wij in dit pedagogisch werkplan inzichtelijk. In dit pedagogisch werkplan wordt beschreven wat wij, als pedagogisch medewerkers, bij De Kluts doen op de werkvloer, hoe we het doen en waarom we het zo doen. Dat betekent dat specifiek wordt ingaan op het pedagogisch handelen, inrichten en de voorwaarden die hiervoor nodig zijn.

Het pedagogisch werkplan is een levend en dynamisch document en wordt ieder jaar geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Zo houden wij een actueel, werkbaar werkplan en worden wij gestimuleerd om kritisch op ons eigen handelen te reflecteren om zo onze pedagogische kwaliteit blijvend te kunnen garanderen.

De Kluts garandeert ouders en kinderen het volgende:

- **Veiligheid.**
Door privacy van ouders en kinderen te waarborgen (privacyreglement), voorspelbaar te zijn in onze gedragingen, structuur te bieden (sociaal emotioneel), en door te zorgen dat de ruimtes en materialen voldoen aan eisen van GGD en brandweer (fysieke veiligheid).
- **Stimuleren.**
Door de eigenheid van ouders en kinderen te respecteren en mogelijkheden/ruimte te bieden om kinderen in eigen tempo en op hun eigen manier te laten ontwikkelen. In sommige gevallen gaan we uit van de afspraken die bij de Kluts zijn gemaakt. Bijvoorbeeld bij het brood eten: Een broodje met korst moet worden gegeten en eerst hartig beleg. Vanuit het denken dat kinderen zo zelfstandig mogelijk moeten kunnen functioneren vragen wij andere dingen van de kinderen dan soms de ouders doen, zelf je jas vast, zelf je tas mee. We zien vaak dat ouders omwille van de tijd al deze dingen voor de kinderen doen. Wij laten ouders ook voorzichtig inzien dat het eerst investeren is en daarna oogsten. Kinderen krijgen wel de kans om zich in hun eigen tempo te ontwikkelen, maar de eisen die wij stellen liggen soms hoger. Wij communiceren dit met ouders en zij zijn vrij om voor hun kinderen andere keuzes te maken maar dan bij een ander kinderdagcentrum.
- **Pedagogische onderbouwing.**
Door als pedagogisch medewerkers op de hoogte te blijven van nieuwste pedagogische inzichten (vakliteratuur), door steeds bewust te blijven van onze pedagogische doelen (teamvergaderingen) en door daadwerkelijk toe te passen wat in het pedagogisch werkplan staat beschreven (afspraken).
- **Een warme plek voor uw kind.**
Elk kind en elke ouder/verzorger wordt hartelijk verwelkomd, men wordt gezien. Groepsleidsters zijn op de hoogte van wat er speelt binnen de verschillende gezinnen en vragen hier ook naar. Wij houden van kinderen om wie ze zijn, niet om wat ze kunnen/doen of van wie ze zijn (onvoorwaardelijk).

Al deze aspecten zijn als een rode draad terug te vinden door het gehele werkplan heen.

De baby's en peuters

Wij vinden het belangrijk dat er bij De kluts een heldere doorgaande lijn is m.b.t. pedagogisch handelen, daarom gelden de omschreven werkwijzen in het pedagogisch werkplan ook voor de jongere kinderen. Een aantal dingen worden explicieter, eenvoudiger of niet toegepast in de baby/peutergroepen vanwege de ontwikkelingsfase van deze leeftijdsgroep (fysiek, socialemotioneel, cognitief).

Ook heeft de langere opvangtijd en hebben de specifieke behoeften op een opvangdag een aantal consequenties t.a.v. pedagogisch handelen.

Daarom zal aan de vijf hoofdstukken een paragraaf toegevoegd worden waarin verteld wordt hoe en waarom ons pedagogisch handelen anders is bij de baby's en peuters.

2. De vier competenties

In een gedegen pedagogisch werkplan hoort aandacht besteed te worden aan de volgende vier competenties:

1. Emotionele veiligheid
2. Sociale competentie
3. Persoonlijke competentie
4. Overdracht van normen en waarden

Bij de volgende hoofdstukken wordt een pictogram toegevoegd van de betreffende competenties dat er nadrukkelijk in verweven is, ofschoon in elk hoofdstuk wel iets van alle vier competenties te proeven is.

3. Leid(st)er-kind interactie

Aanwezigheid van leiding

We hebben een vast team van pedagogische medewerkers, waarvan een deel met peuters, een ander deel met basisschoolkinderen werkt. Op een groep werken ten hoogste drie vaste beroepskrachten die tevens aanspreekpunt zijn voor de ouders van het kind. De Kluts vindt het belangrijk dat er altijd een vertrouwd en bekend gezicht aanwezig is voor de kinderen en plant haar pedagogische medewerkers hierop in. Onze teamleden vallen ook in bij ziekte of vrije dagen. De Kluts leidt stagiaires op. Hooguit één stagiaire per groep en altijd boventallig ingeroosterd. Op die manier zijn stagiaires verzekerd van optimale begeleiding, kunnen we volop aandacht aan de kinderen geven en zijn er niet teveel 'nieuwe gezichten' voor de kinderen aanwezig. Wij geven er voorkeur aan om in een gemêleerd team te werken en zien graag beide geslachten en verschillende leeftijden vertegenwoordigd. Zo waarborgen wij de aanwezigheid van (levens)ervaring en de verschillende invalshoeken bij het begeleiden van de kinderen.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Zodra peuters kleuters worden, verandert er veel voor ze. Eindelijk naar school! Er worden gedurende de schooldag veel nieuwe dingen van ze gevraagd. Zo moeten ze gaan leren reageren op dingen die aan de groep worden gevraagd en minder individueel gericht. Opletten dus voor de 'nieuwe' kleuters. Praktisch gezien is er minder bewegingsvrijheid terwijl de kinderen nog sterk de behoefte hebben zich fysiek te uiten, vanuit de bewegingsenergie. Als kinderen uit school komen zijn er indrukken te verwerken.

Zodra kinderen naar groep drie gaan is er weer zo'n periode waarin veel verandert. Er wordt meer van de cognitie gevraagd. De kinderen maken een begin met lezen en rekenen. Ze maken de overstap van 'beelddenken' naar 'taaldenken' (zie paragraaf 'Taalontwikkeling'). Dit vraagt veel van ze. Kinderen die uit school komen hebben hun eigen manier om het 'op school zijn' los te laten en weer 'thuis' te komen. Het ene kind wil de schoolverhalen vertellen, een ander juist weer niet. Het ene kind wil uitdollen, het andere tot rust komen.

Wij proberen de kinderen te geven waar zijzelf behoefte aan hebben.

Een opvangmiddag bij De Kluts begint (voor een groep kinderen) met het ritje in de bus of een wandeling van school naar De Kluts. Daar kunnen de eerste schoolverhalen aan elkaar verteld worden, en ook lekker uit volle borst gezongen worden.

Aangekomen bij De Kluts, gaan we gezamenlijk iets drinken/eten en vooral 'even relaxen'.

Bij een kleuter is de gewetensontwikkeling in volle gang. De kleuter, is in de peutertijd begonnen met het ontdekken van zichzelf (de eigen identiteit) en kan zich nog niet zo gemakkelijk inleven in de ander. Deze vaardigheid is in ontwikkeling. Als groepsleiding realiseren wij ons dat. Liegen heeft niet de betekenis die het voor een 8-jarige heeft. Een kleuter zit nog met één been in het magisch denken. 'Sorry zeggen', 'vrienden sluiten', 'o.k.!' heeft wel betekenis, maar is vaak een vluchtmogelijkheid uit een moeilijke situatie. Het verbaal oplossen van conflicten is voor een vierjarige moeilijk. Door te kijken en te luisteren naar de grotere kinderen leert het kind hiervan. Wij observeren de kinderen en communiceren met de kinderen, en ontdekken op die manier wat er per kind qua ontwikkeling op sociaal-emotioneel gebied mogelijk is (inleving). We stemmen onze verwachtingen en communicatie daar op af (begripvol). De Kluts maakt geen gebruik van een kindvolgsysteem of standaard observatieformulieren. Indien er problemen bij een kind worden gesignaleerd schenken wij hier wel extra aandacht aan. Dit gebeurt door observeren, kindbesprekingen en schriftelijke overdracht naar de collega's. In overleg met het totale team kan worden besloten dit schriftelijk vast te leggen. Dit alles gaat altijd in overleg met de ouders.

Van een peuter die vier jaar wordt, wordt een eindverslag gemaakt. Deze gaat, na instemming van de ouders, mee naar de basisschool. Ook dient dit verslag als overdrachtinformatie voor de BSO, naast de mondelinge overdracht tijdens het teamoverleg.

We leren kinderen dat emoties als golven zijn, ze komen op als vloed, maar ebben altijd weer weg (mits ze erkend en beleefd worden).

Voor elk kind op de BSO geldt, dat het éérs de gelegenheid krijgt te voelen en te ervaren wat er gebeurt in een situatie, wat het hem/haar doet, alvorens er gepraat wordt. Als pedagogisch medewerk(st)er erken en benoem ik het gevoel (bijvoorbeeld: 'ik zie dat jij boos bent....of verdrietig...'etc.).

Zo nodig bieden we een instrument aan om het gevoel veilig te kunnen uiten (zoals: stampspelletje, tekenen,verven etc.). Door dit consequent zo op te pakken, leert een kind dat emoties mogen, ook als ze onredelijk zijn. Pas zodra de emotie erkend en beleefd is (contact mee gemaakt), volgt het praten (redelijkheid) of de handeling. Zo leren we de kinderen omgaan met emoties, en niet direct

vanuit de emotie te reageren. Tot 10 tellen als uitdrukking (of tot 100, time-out) dient voor het eerste ervaren van een emotie alvorens te denken/handelen. Middels het spelen van gezelschapsspelletjes oefenen wij gericht met aspecten van de sociaal-emotionele ontwikkeling (zie activiteiten).

Zelfvertrouwen/zelfredzaamheid

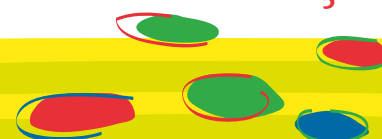
Zelfvertrouwen/zelfredzaamheid is een grote ondersteuning bij de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het verantwoordelijk zijn voor taken (spelmateriaal, activiteiten, persoonlijke bezittingen), waardering voelen voor wie je bent, ondersteunt het groeiende zelfvertrouwen en helpt een positief zelfbeeld te ontwikkelen.

Onze verwachtingen zijn realistisch t.a.v. de persoonlijke ontwikkelingsfase van het kind. We stimuleren kinderen hun grenzen te verleggen. We dagen ze een beetje uit, maar frustreren ze niet.

Baby's en peuters

Zelfstandigheid, zelfredzaamheid lijken misschien begrippen voor de begeleiding van de BSO-kinderen, maar ze spelen al veel eerder een rol in de begeleiding van kinderen bij De Kluts. Richtlijn die we volgen: wat je zelf kunt of wilt proberen, mag je ook zelf doen en proberen. We observeren, zijn geduldig, nemen de tijd en helpen zo nodig een handje. Bijvoorbeeld: zélf proberen te eten met een lepeltje, zélf je luier naar beneden doen, zélf je bekertje naar het keukenblokje brengen, zélf je muts opzetten... Wij stimuleren en complimenteren de poging, los van het resultaat. Het hoeft niet meteen te lukken, het kind mag oefenen.

In een PROCES moet elke ontwikkelingsstap genomen worden en het voltrekt zich altijd in een golfbeweging. Een proces laat zich nauwelijks versnellen. We kunnen wel de omstandigheden/voorwaarden gunstig maken en de kaders (zie grenzen aangeven), veilig en eenduidig. De hele sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind is een PROCES.

Emotionele veiligheid

De Kluts geeft de kinderen een gevoel van emotionele veiligheid door duidelijk te zijn in wat wel en niet kan. Als groepsleiding zijn we consequent en voorspelbaar in onze reacties. De kinderen voelen zich welkom met hun eigen-aardigheden, we kunnen gedrag (aangeleerd) loskoppelen van wie het kind is (aangeboren). Complimentjes over wat het kind doet, of wat het kan, zijn altijd gemeend en worden niet gebruikt om iets van een kind gedaan te krijgen (onvoorwaardelijk). Ze zijn qua hoeveelheid in balans met complimentjes over wie het kind is. Complimentjes voor wie het kind is: een glimlach, een aai over de bol, een knuffel, een knipoog...

Daar zitten geen voorwaarden of prestaties aan vast. Gedrag is een uiting van datgene wat er aan ervaringen en gevoelens bij het kind aanwezig is. Door te herkennen wat er onder het gedrag ligt (bijvoorbeeld angst voor afwijzing, ruzie gehad op school, denken in 'tekorten'...etc) kunnen wij het kind geven wat het nodig heeft.

Kinderen zijn heel gevoelig voor sferen. We zorgen voor een 'emotieschone omgeving' doordat wij als pedagogisch medewerkers de professionaliteit hebben onze eigen problemen van thuis of met collega's, tijdens het werk in de wachtkamer te zetten. Deze komen op hun eigen moment aan bod. Natuurlijk komt het voor dat er gebeurtenissen zijn die ook op het werk emoties veroorzaken bij de groepsleiding.

Hoe gaan we daarmee om? Het nare gevoel dat je hebt als je een fout maakt, iets niet gaat zoals je denkt dat goed is...etc, kan het beste even kort benoemd worden zodra het is gebeurd, in bijzijn van de kinderen, en alleen ten dienste van het belang van de kinderen!

Bijvoorbeeld

Na een naar telefoontje van een ouder: 'ik neem even een kopje thee hoor, ik voel me wat onrustig van dat telefoontje...pak maar vast de lego, ik kom over vijf minuten, even bijkomen!' Dit is duidelijk voor de kinderen, het ligt niet aan hen, ik houd het bij mezelf. Hier leren ze van!

Zelfreflectie groepsleiding/zelfreflectie kinderen

Omdat we een deel van de opvoeding op ons nemen en de kinderen willen opvoeden tot zelfstandig denkende, bewuste en stabiele mensen, besteden we veel aandacht aan zelfreflectie. Dit kan ook spelenderwijs: drama, rollenspel, verhalen, tekenen.

Als groepsleiding doen we aan zelfreflectie en zijn hiermee een voorbeeld voor de kinderen. We stellen namelijk onszelf regelmatig vragen:

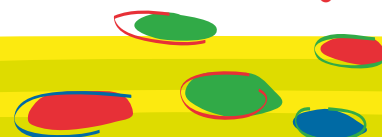
- 'Waarom reageer ik zo op die situatie?'
- 'Wat zegt dat over mij?'
- 'Wat doet die situatie met mij?'
- 'Wat levert het mij op?'
- 'Kan het ook anders?'

We realiseren ons dat wij, net als ieder mens, een hele serie onbewuste gewoontes, gedrags- en gedachtepatronen meebrengen vanuit onze persoonlijke ervaringen/geschiedenis.

Het voorbeeld geven, en ons van tijd tot tijd hardop vragen te stellen in het bijzijn van de kinderen, helpt kinderen om zichzelf kritische vragen te leren stellen en zichzelf te leren kennen.

Grenzen aangeven/taalgebruik

We geven duidelijk grenzen aan. Vrijheid blijheid, maar de grens is daar, waar het de ruimte van een ander beperkt. Doordat kinderen zien dat hun grenzen consequent bewaakt worden door de groepsleiding (consequent zijn), is er minder neiging bij de kinderen om de grenzen te checken en te overschrijden (emotionele veiligheid). We leggen een aantal grenzen neer in 'de groepsregels', die we regelmatig met de kinderen doorspreken. (zie hoofdstuk groep)

Hoe geven we een grens aan:

- Vriendelijk en beslist! Onze lichaamstaal komt overeen met de verbale boodschap.
- Eenduidigheid. We gebruiken niet meer woorden dan nodig, zodat we de indruk voorkomen dat we ons moeten verdedigen, verantwoorden en dat met wat verbale vaardigheid de grenzen opgerekt kunnen worden.
- We luisteren goed naar het weerwoord van het kind, want dat mag er zijn.
- Het kan zijn dat er aanleiding is om met elkaar op een geschikt moment een andere grens vast te stellen ('waarom doen we het zo, kan het ook anders?' Zelfreflectie!). We houden regelmatig met de kinderen een bijeenkomst om het reilen en zeilen op de groep en de zin van de groepsregels te bespreken. Op deze manier worden het hun eigen regels en ontstaat verantwoordelijkheid t.a.v. de sfeer in de groep.
- We spreken in de ik-vorm, dat is minder verwijtend en voelt veiliger voor de aangesprokene.
- Dit leven we de kinderen voor. We realiseren ons dat kinderen vaak vluchtig luisteren (zeker na een schooldag lang opletten) en dat ze reageren op trefwoorden en woorden met klemtoon.*

**'Dat mag níet' heeft meer gewenst resultaat dan 'Dat mág niet'.*

Zonder ontkenningen spreken ('stoppen met'), of solitair gebruikt ('nee Dennis!'), in combinatie met de naam is nog duidelijker. Zo geven we eenduidig aan welk gedrag we verwachten i.p.v. nadruk te leggen op wat we niet verwachten. Machtsstrijd kan voorkomen worden door meteen daarna een paar keuzemogelijkheden aan te geven die wél mogen, of ze samen te bedenken.

We vertellen de kinderen ook waarom iets wel of niet mag.

Corrigeren

Wij hebben zinvolle regels/afspraken met de kinderen. We communiceren dit zo duidelijk en positief mogelijk met hen. We leggen aan de kinderen de zin van een regel/afpraak uit. Toch komt het voor, dat regels/afspraken 'vergeten' worden. Of er wordt getest of de regel/afpraak nog geldig is. Het ene kind voelt meer de 'grensverleg-uitdaging' dan het andere kind. Om te ervaren dat afspraken horen te worden nagekomen, serieus moeten worden genomen (respect) is het soms nodig dat een consequentie wordt ervaren zodra dit niet gebeurt (ervaringsleren). Wij zijn van mening dat er altijd een direct verband hoort te zijn tussen de corrigerende actie en datgene wat gecorrigeerd wordt. Een bal herhaaldelijk over het hek schoppen...even geen bal. Wild door de gang rennen (en mogelijk anderen omver lopen)...hetzelfde traject even wandelend overdoen. Handelen vanuit de emotie (zoals schoppen en slaan)... een time out om even zelf de verantwoordelijkheid te nemen voor je emotie, er contact mee maken 'afkoelen', dán pas uitpraten. Gevaarlijke situatie veroorzaken bij de schommels...uit de buurt van de schommels blijven.

Zoals we alles met een pedagogisch doel doen, zo heeft de corrigerende actie ook een pedagogisch doel: we willen dat gewenst, veilig, respecterend gedrag eigen gemaakt wordt. Een kind leert het beste door ervaren, soms is het nodig een kind de ervaring van een consequentie te geven...'straf'. Wij vertellen altijd het waarom van de corrigerende actie aan de kinderen.

Degene die corrigeerde,

rondt het positief af met de gecorrigeerde. (persoon en gedrag scheiden,

'Je bent een fijne meid, wat je deed kon echt niet! Snap je waarom?...antwoord...'Zo dat heb je dan nu geleerd, goed hoor!'

Wij vinden het belangrijk om tijdens het communiceren met een kind oogcontact te maken en zijn/haar naam te gebruiken en zo onverdeelde aandacht te geven. Is het probleem van een kind 'negatief aandacht vragen', dan geven we bewust vooral aandacht op momenten dat er positief aandacht gegeven kan worden. Door o.a. in gezelschapsspelletjes actief te oefenen met 'om de beurt' kunnen we leren aandacht te delen (zie activiteiten).

- Kinderen spreken ons aan bij onze voornamen, kinderen spreken elkaar ook aan bij de voornaam (niet: dat jongetje, of 'dingetje').
- Kinderen spreken (groot)ouders aan met 'mama/papa/oma van Marietje of Pietje.'
- Kinderen mogen volwassenen aanspreken met 'je', zolang het respectvol/beleefd gebeurt.

Taalontwikkeling

Wij erkennen dat ontwikkeling een proces is, en niet voor elk kind in hetzelfde tempo verloopt. Kinderen worden als beelddenkers geboren. Rond het zesde jaar gaan de meeste kinderen over van 'beelddenken' naar 'talig denken'. Voor beelddenkers is het bijvoorbeeld erg moeilijk gevoelens te verwoorden. Omdat het verwoorden van gevoelens 'hoort' bij het talig denken. Omdat we kinderen aanspreken op hun eigen (emotionele) leeftijd met de bijbehorende mogelijkheden, is er verschil tussen de communicatie met een vierjarige of achtjarige. Wij ondersteunen de taalontwikkeling van de kinderen door voor te lezen, te vertellen en door

zorgvuldig te zijn met ons eigen taalgebruik. (te spreken in ik-vorm bijvoorbeeld) Kinderen met een andere moedertaal blijven vaak langer in de 'beelddenkfase' en kunnen moeilijk vertellen wat ze echt voelen in het Nederlands. Tekenen, drama, plaatjes met emoties zijn daarvoor goede instrumenten om gevoelens te kunnen uiten.

Wij spreken Nederlands tegen hen. Wij stimuleren de kinderen ons in het Nederlands te antwoorden en gaan daarbij uit van de individuele mogelijkheden. We hebben er begrip voor dat tijdens sociaalemotioneel spel (poppenhoek bijv.) of in de emotie andere woorden naar buiten komen. Wij kunnen ons inleven hoe het zou zijn, als wij zelf als kind in een land zouden zijn, met een voor

ons vreemde taal...(swahili?). We stimuleren de kinderen om de dingen 'goed' te zeggen door alert te zijn op ons eigen taalgebruik. We wijzen ouders hier ook voorzichtig op door het goede voorbeeld te geven, het woord op de goede manier herhalen. Kinderen die taal vervangen door aan te wijzen, verwijzende geluiden te maken, of in trefwoorden te spreken stimuleren we om in zinnen te gaan spreken. Wij herhalen de boodschap op de juiste manier.

Humor

Wij vinden humor een belangrijk middel om te relativeren, dingen luchtig te maken. Een beetje plagen kan volgens ons best, mits het een positieve intentie heeft en voor iedereen leuk en veilig is. Ook een grapje heeft deze eigenschappen. Als groepsleiding houden we dit goed in de gaten. Of een grapje echt leuk gevonden wordt, kunnen wij vooral zien aan lichaamstaal. Bij twijfel vragen we aan het kind of hij/zij het grapje ook leuk vond. Als het grapje niet gelukt was, leggen we de positieve intentie uit.

Bij grapjes over het lichaam/uiterlijk, karakter of vaardigheden is er altijd kans een pijnplek te raken. Gelukkig kennen wij nog vele andere onderwerpen waar veilig grapjes over gemaakt kunnen worden.

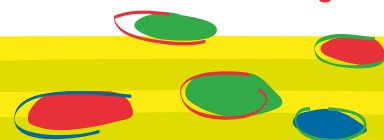
Ingrijpende ervaringen

In het leven van een kind kunnen dingen gebeuren die gevolgen hebben voor zijn welzijn en gedrag. Dit kan bijvoorbeeld het overlijden van een familielid zijn, ziekte van één van de ouders, een ongeluk of scheiding etc. Wij geven de kinderen ruimte en gelegenheid om zich te uiten en spanning te ontladen. Dit kan op allerlei manieren: praten met het kind als het hier behoefte aan heeft, veel bewegen, aanraken en vasthouden, buitenspelen, tekenen, toneelspelen of muziek maken of beluisteren. We kunnen niet altijd precies begrijpen waar de frustratie, het verdriet of de boosheid van het kind door veroorzaakt wordt. We nodigen het kind uit zich te uiten, door goed te luisteren en het ook met non-verbale aandacht, door een knuffel of een aai over de bol, te laten merken dat we er voor hem of haar zijn. Het kind geeft zelf aan waar het op dat moment behoefte aan heeft. Het kan ook zo zijn

dat het kind juist behoefte heeft aan een paar uurtjes spelen zonder bezig te zijn met het verdriet. Als een kind zich erg in zichzelf terugtrekt, stimuleren we het te gaan tekenen. In een tekening kan een kind soms zeggen wat het met woorden niet kan. Aan de hand van de tekening kan een kind vertellen over zijn of haar probleem.

Kleuters spelen graag dingen na in de poppenhoek, met speelgoedbeestje, knuffels of met poppenkastpoppen. Vaak hebben traumatische gebeurtenissen te maken met 'verlies' en 'afscheid': Verlies van een geliefd persoon of dier, afscheid van een bekende veilige situatie (zoals de veranderingen na een scheiding), of een opname van een ouder in het ziekenhuis.

Dingen die het kind in een 'rouwperiode' maakt, verzamelen we in een 'herinneringsboek'. Dit is belangrijke documentatie van een intense ervaring. In het geval van een scheiding beschouwen wij de opvangplek bij De Kluts als neutraal terrein. We hebben geen oordelen over vader en/of moeder. Kinderen hoeven bij ons niet bezig te zijn met de loyaliteitsvraag. Ook in het contact met de ouders tonen wij geen oordelen of partijdigheid. Alleen in het belang van het kind kunnen wij de ouders wijzen op het belang van duidelijkheid, structuur en aandacht.

Tijdens een intakegesprek wordt ouders duidelijk gevraagd door wie hun kind wordt gehaald en gebracht. Is dit iemand anders dan de vaste ouder, dan dient de ouder dit vooraf, zo mogelijk schriftelijk, aan de groepsleiding door te geven. Als ouders niet hebben doorgegeven dat hun kind door iemand anders wordt opgehaald, maar blijkt dat er toch een ander dan de ouder komt, dan wordt de ouder gebeld en wordt het kind niet eerder meegegeven dan na toestemming van de ouder. Dit geldt ook voor het meegaan met kameraadjes op school en eventueel andere ouders, zelfs al is het in een situatie van scheiding de vader. Degene met wie wij een contract hebben afgesloten bepaalt wat er gebeurt en hoe het gaat. Als vader voor de deur staat en wij weten er niet van bellen we moeder.

Bij een vermoeden van mishandeling of verwaarlozing volgen wij de meldcode. Hierin staat hoe De Kluts handelt in bepaalde situaties en welke afspraken er binnen onze organisatie zijn gemaakt.

Bijzondere kinderen

Mag het een ietsje meer zijn? Een groot aantal kinderen hebben van 'iets' een beetje meer... We kunnen ons gemakkelijk voorstellen dat een kind, van wie een beetje bijvoorbeeld wat langer is dan het andere, wat meer moeite heeft met het evenwicht. Dat geldt óók op andere gebieden dan het alleen lichamelijke. Het is soms wat minder zichtbaar of herkenbaar en is niet zomaar op te lossen met 'een hoge schoen...'

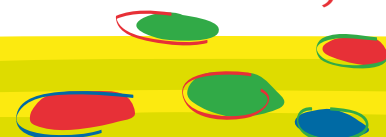
Bijzondere kinderen kunnen iets meer of juist minder hebben op het gebied van:

- Temperament
- Emoties
- Uitbundigheid
- Impulsiviteit
- Ingetogenheid
- Bewegingsenergie
- Ervaringen
- Durf
- Verbaal talent
- Chaos
- Structuur
- Omgaan met verandering
- Concentratie, spanningsboog
- Behoeftte aan gezelschap/alleen zijn
- Prikkelbehoefte
- Rust/onrust, drukte
- Omgaan met meerdere opdrachten tegelijk.
- Creatief talent
- Muzikaal talent (drummen, tikken, geluiden maken)
- Sociaal talent
- Gevoeligheid
- Denkvermogen
- Lichaamsbesef, (on)handigheid, ruimtelijk inzichten nog veel meer!

Wat dat ook moge zijn, hoe men het ook noemt (bijvoorbeeld kenmerken van ADHD e.d.), allekinderen die wat moeite hebben met balans, omdat ze ergens iets meer of minder van hebben, hebben baat bij vaste grond onder hun voeten. Nóg meer dan het gemiddelde kind, dat overigens niet bestaat!

Duidelijkheid, echtheid, structuur, voorspelbaarheid, stabiliteit, acceptatie, warmte/waardering voor wie het kind is onder het gedrag. Een kind heeft gedrag, een kind is geen gedrag. Wij kunnen altijd waardering laten zien aan een kind voor wie het is onder het gedrag:

'Je bent een prima knul, wat je nu doet kan écht niet omdat... en heeft het gevolg dat...'

Emoties

Door emoties te benoemen als iets heel gewoons ('Ik zie dat jij boos bent? Klopt dat?'), ook in het bijzijn van andere kinderen, leren kinderen wat bij hen hoort en wat bij het andere kind. Het kind dat bewust of onbewust getuige is van andermans emotie, leert zichzelf ook kennen. Ook proberen we kinderen te leren dat de emoties die ze op school hebben opgelopen dat die ook bij de situatie van school horen. Het is lastig voor het kind om bij de Kluts nog boos te zijn over iets dat op school is gebeurd. We proberen ook kinderen duidelijk te maken hoe ze dit op school beter kunnen oplossen en betrekken ook eventueel de ouders hierin. Wanneer kinderen samen een "conflict" hebben wordt dit ook in gezamenlijkheid opgelost, we vragen onafhankelijk beide kinderen of ze hun verhaal over het gebeurde willen vertellen en proberen er zo achter te komen wat er is gebeurd en de beide partijen gaan pas weer spelen wanneer dit helder is en er eventueel excuses zijn aangeboden.

Wij willen de kinderen leren hun emoties te beheren, dat is iets anders dan emoties beheersen. Wij bieden de kinderen 'instrumenten' (beeldend, drama, muziek, beweging) om emoties gereguleerd te kunnen uitleven.

De baby's en de peuters

Voor baby's en jonge peuters is het bezoeken van De Kluts vaak een eerste ervaring met groepsopvang. Groepservaring is anders dan de situatie thuis. Thuis vindt hechting plaats met de vaste verzorgers en de aandacht is meer exclusief gericht op het individuele kind.

Nu is er aandacht van andere kinderen, die niet altijd voorspelbaar is. Natuurlijk is er aandacht van de pedagogisch medewerker, maar deze heeft ook aandacht voor de andere kinderen. Dat betekent voor de nieuwkomers even wennen aan een nieuwe situatie. De Kluts biedt hiervoor voldoende mogelijkheid. Om ook hechting plaats te laten vinden bij de baby's is binnen de groepsruimte een plaats gemaakt voor exclusieve, onverdeelde aandacht, bijvoorbeeld bij het voeden. De baby wordt zoveel mogelijk door dezelfde leidster verzorgd.

Voor de echte opvang start, worden er wenaafspraken gemaakt. Vaak blijft het kind dan op de groep bij de groepsleidster en de andere kinderen. Dit echter alleen, als ouder(s) en kind ervaren dat dit mogelijk is. Tijdens het intakegesprek maken we twee afspraken om het kind kosteloos twee keer een dagdeel mee te laten lopen. De tijden zijn altijd in overleg met de ouder(s). Dit mag tijdens de vaste haal- en brengtijden, maar in overleg mag het ook buiten deze tijden.

Het doel van de wenperiode is:

- Vertrouwd raken van het kind met de nieuwe omgeving en het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen kind en pedagogisch medewerker (hechting). De kinderen hebben hun eigen mentor.
- Vertrouwd raken van de ouders met de nieuwe situatie en het vertrouwen krijgen dat hun kind in goede handen is.
- Goed op elkaar afstemmen van slaap- en eetgewoontes en pedagogische aanpak thuis en op de opvang.

Slapen bij De Kluts

De baby's slapen nog meerdere keren per dag, dus ook bij de Kluts. Peuters doen vaak nog een middagslaapje. Als het kind bij De Kluts gaat slapen, zal het moeten wennen aan de nieuwe slaappleaats en aan andere kinderen op de slaapkamer. De groepsleiding maakt een bewuste keuze voor een vast slaapplekje voor het kind. Baby's slapen in de rustige bovenbedjes. Bekende ritueeltjes (knuffel mee, eventueel speen, liedje/muziekje) overeenkomend met de thuissituatie worden zoveel mogelijk gevolgd. Ook worden met de ouders de slaaptijden besproken en we volgen zoveel mogelijk het ritme dat de baby's thuis hebben. Er is cameratoezicht in de slaapkamertjes (infra-rood).

In overleg met de ouders maakt De Kluts eventueel gebruik van 'buiten-slaaphuisjes' voor de baby's, afhankelijk van de weersomstandigheden.

Welkom en afscheid

Voor baby's en peuters is het moment van afscheid nemen meestal het moeilijkst. Om die reden wordt tijdens het intakegesprek de manier van afscheid nemen met de ouders doorgenomen. Wij adviseren ouders om bij het brengen met het kind op de groep te komen en een kopje thee/koffie te drinken. Het kind kan ondertussen in de aanwezigheid van de ouder kiezen waar het mee gaat spelen. In verband met de voorspelbaarheid is het belangrijk dat ouders duidelijk zeggen dat ze weggaan en dan ook de daad bij het woord voegen en direct gaan. Ook bij de jongste baby's vinden we het heel belangrijk dat alle acties benoemd worden, en aangekondigd.

Als het kind huilt, zal de leidster het kind van de ouders overnemen en samen mama en/of papa uitzwaaien. Het kind mag hierbij zijn vertrouwde speen of knuffel bij zich houden. De leidster bepaalt het moment dat de speen en knuffel weer in de tas van het kind kunnen worden opgeborgen. Ook na de wenperiode blijft dit de werkwijze bij het verwelkomen en afscheid nemen. Spenen en knuffels mogen alleen gebruikt worden tijdens afscheid, in bed en op specifieke momenten waarop deze kleine ondersteuning even extra nodig is.

Aan het eind van het dagdeel of de dag is er weer een moment van verwelkomen en afscheid nemen. Vooral voor peuters kan dit een verwarrend moment zijn. Naar wie moet hij of zij nu luisteren?

De volgende gedragslijn wordt hierin gevolgd:

Papa of mama doen de jas en de schoenen aan en verzamelen de spulletjes. Vanaf het moment dat de ouders binnenkomen zijn zij weer de autoriteit. Dat is voor de kinderen het duidelijkst. Ouders en groepsleiding houden daarbij rekening met elkaar zodat de organisatie hiervan zo soepel mogelijk verloopt, ook voor de nog niet opgehaalde kinderen. De groepsleiding behoudt wél de autoriteit als het gaat om afspraken rondom het opruimen of het nog niet hebben afgerond van de maaltijd. Ouders dienen zich op dit moment te houden aan het beleid van De Kluts.

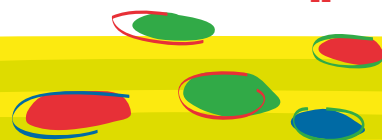
Natuurlijk is de andere pedagogisch medewerker (en/of stagiaire) ondersteunend aanwezig als meer kinderen uit een gezin aangekleed moeten worden of er iets met de pedagogisch medewerker besproken moet worden. Voor grotere besprekkonderwerpen wordt een afspraak gemaakt voor een 10 minuten gesprek of de ouder wordt even apart genomen mits dit mogelijk is. omwille van de privacy en het beschermen van de onverdeelde aandacht. Tijdens de haalperiode worden kortdurende activiteiten aangeboden. Dit heeft als voordeel dat het voor de kinderen gemakkelijk is om zich los te rukken uit het spel en mee naar huis te gaan. Een kortdurend spelletje/puzzeltje kan altijd even met de ouders afgemaakt worden. Er wordt wel verwacht van de kinderen dat ook nu het speelgoed is opgeruimd, voordat het kind met de ouders mee gaat.

Soms wordt er een verhaaltje voorgelezen als activiteit op het einde van de dag. De Kluts vindt het belangrijk dat ouders zich tot het laatste moment welkom voelen. De koffie staat klaar! Door de structuur en de voorspelbaarheid, lijken begin en eind van de dag op elkaar, zij het in omgekeerde volgorde. Ook als aan het einde van de dag de groep wordt aangevuld met kleuters van de BSO, is er dezelfde herkenbare structuur.

Sociaal-emotioneel

Binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling zijn er een aantal aspecten die zich niet eerder laten stimuleren dan op het moment dat het kind er daadwerkelijk aan toe is. Een goed voorbeeld is de ontwikkeling van het geweten. Een kind van nog geen twee, dat een huilende baby aait, bootst gedrag na, of heeft er succeservaring mee. Van echte inleving is nog geen sprake, omdat een kind nog volop bezig is zijn eigen 'ik' te ontdekken. Waar houd IK op en begint de ANDER...? Een kind van nog geen twee dat slaat of bijt kan zich om dezelfde reden ook nog niet inleven. Het kind is op die leeftijd in de 'ik-fase' en experimenteert met ervaringen. Wat hij of zij denkt, is: 'Ik doe iets en er gebeurt iets' of 'Hé, ik heb invloed'. Voordat het geweten ontwikkeld is, moeten er eerst een aantal processtappen gezet zijn. Dat proces kan qua tijdsduur en per kind sterk verschillen. Het spreekt vanzelf dat er nog geen sprake van inleving kan zijn bij de kinderen vóór de 'ik-fase', de baby's en de jongste peuters.

- Stoeien, ravotten, knuffelen, kliederen, herrie maken, verkleden, gooien, emoties als blijheid, boosheid en verdriet uiten, is allemaal prima! Maar de vrijheid van het ene kind houdt op waar dit de vrijheid en ruimte van een ander kind beperkt of aantast. Daar ligt de grens.

Grenzen aangeven

Er zijn een aantal richtlijnen die we volgen bij het aangeven van grenzen:

- We zijn als leidsters eerlijk en echt. We spreken in de ik-vorm. Eigen irritaties en ervaringen (bijvoorbeeld uit onze eigen jeugd) leggen we niet bij het kind neer. Om duidelijkheid te geven, komen onze taal en lichaamstaal overeen.
- We passen ons verbaal aan bij de ontwikkeling van het kind. We gebruiken ontkenningen bij voorkeur solitair (Nee), of we gebruiken woorden als 'ik wil dat je stopt met...'. We houden bij het grenzen stellen de zinnen kort en voorkomen dat we ons zelf gaan verdedigen. Soms is het gewenst om de toon aan te passen om grensoverschrijdend gedrag te stoppen. Een pedagogisch medewerker kan professioneel 'boos' doen, en de boosheid op het juiste moment meteen weer omzetten in niet-boos gedrag.
- We geven en vragen onverdeelde aandacht. We maken daarom contact op ooghoogte en eventueel lichamelijk contact, door bijvoorbeeld de handen van het kind even vast te houden. We noemen een kind bij de naam.
- Bij het stellen van grenzen worden geen angst- of schuldgevoelens meegegeven aan het kind.
- Bij het stellen van grenzen laten we kinderen een uitweg zien, door ze een andere activiteit aan te bieden met hetzelfde doel. Zo kan bijvoorbeeld boosheid ook worden ontladen. Even samen op een trommel te slaan, in plaats van een ander kindje. We benoemen altijd eerst het gevoel (erkenning) waaruit gedrag ontstond (valideren). ('Ik zie dat jij je heel verdrietig voelt')
- Soms halen we een kind even weg uit een situatie die teveel prikkelt/verleidt om over de grenzen te gaan (een zogeheten 'time-out'). Dit wordt op een rustige manier aan het kind verteld.
- We zijn consequent. Dat vermindert de prikkel om grenzen steeds opnieuw te checken en geeft de kinderen rust en veiligheid. Kinderen kunnen zich veilig concentreren op hun spel, omdat de grenzen die aan hen en aan de andere kinderen zijn gesteld, zijn gewaarborgd.

We zorgen ook dat we zien wat er gebeurt en geven met onze overduidelijke betrokkenheid aan, dat we er zijn. Wanneer een kind weet dat het gezien wordt in verschillende situaties en dat de pedagogisch medewerkers ook zien wát er gebeurt, geeft dit een stuk veiligheid.

De baby's worden opgevangen in een verticale groep, er spelen dus ook peuters in dezelfde groepsruimte. De grenzen van wat een baby aankan m.b.t. de balans tussen rust en prikkels worden duidelijk aangegeven naar de oudere kinderen toe, en consequent gehandhaafd.

Emoties

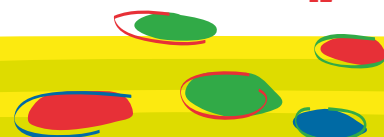
Baby's en jonge peuters zijn erg gevoelig voor emoties, ze nemen ze onbewust waar en dit kan hun eigen gemoedstoestand beïnvloeden. Ze kunnen de emoties nog niet verwoorden en ook nog niet scheiden wat van henzelf is en wat van een ander. Het ene kind is gevoeliger voor omgevingsruis dan het andere, maar ze zijn allemaal in zekere mate gevoelig. Om zelfvertrouwen te ontwikkelen is het nodig te leren onderscheiden welke emoties van jou zijn en welke niet. Wij leren de kinderen dat emoties er mogen zijn en dat er een veilige manier is om ze te ontladen. Vooral peuters hebben fysiek de behoefte te ontladen. Het liefst doen zij dit in een 'emotieschone' omgeving, bijvoorbeeld in de buitenlucht. Buitenspelen, rennen, in de natuur zijn, nemen een grote plaats in bij De Kluts.

De Kluts leert de kinderen dat emoties komen en gaan, en dat de gevoelde emoties even tijd en aandacht nodig hebben, en daarna weer verdwijnen. Emoties horen erbij, en wij benoemen ze. We houden er rekening mee dat een golf van emotie zich al ontwikkeld kan hebben buiten De Kluts. Wij reiken de kinderen middelen aan om emoties de ruimte te geven die het nodig heeft, bijvoorbeeld door hen buiten te laten spelen, te laten bewegen, muziek met hen te gaan maken, schilderen of met de poppenkast spelen. In verband met privacy en veiligheid hoeven we niet perse altijd te weten hoe de emotie tot stand kwam.

Taalontwikkeling

We vertellen wat we doen. Woorden worden zo gevuld met gevoel en betekenis. Bij het verzorgen van een baby benoemen we elke handeling en kondigen de handeling aan, bijvoorbeeld: ik ga nu jouw luier uitdoen, ik maak jouw billetjes schoon met een doekje...

We praten veel tegen de baby, maken oogcontact, herhalen geluidjes, zo ontstaat er interactie. Het gesproken woord wordt interessant voor de baby, het terugkerende ritme, de bekende vriendelijke klank van de stem geeft een gevoel van veiligheid, voorspelbaarheid. Voor de taalontwikkeling is het belangrijk dat beide hersenhelften worden geprikkeld tot samenwerking (hersensynchronisatie). Het 'kruipen' is daarom erg belangrijk, door de 'kruisbewegingen' worden verbindingen gelegd/geactiveerd. Met kinderen die dreigen de kruiperiode over te slaan, doen we actief kruispelletjes. Loopstoeltjes op wieltjes worden op onze groep niet gebruikt om deze reden.

Liedjes worden ondersteund met gebaren. Ook bij het verhalen vertellen maken we veel gebruik van gebaren en mimiek. Onze lichaamstaal is dan in overeenstemming met wat wij zeggen. We leren de kinderen alleen actief woorden en begrippen aan waar zij ook de betekenis of ervaring van kennen. Aan lege moeilijke woorden hebben kinderen niets.

Peuters hebben een 'luisterafstand' van ongeveer drie meter. Oogcontact, spreken op ooghoogte en even de handen vasthouden helpen een peuter zich te concentreren op wat we zeggen. Peuters hebben nog niet altijd het inzicht dat dezelfde boodschap ook op een ander tijdstip, met een ander kind, in een andere ruimte geldt. Een zelfde zin moet dus herhaald worden tot het vanzelfsprekend is geworden. Peuters kunnen meerdere opdrachten tegelijk vaak nog niet aan. Opdrachten worden om die reden één voor één gegeven.

Binnen De Kluts wordt gebruik gemaakt van de combinatie van woorden met zintuigen. Voorleesboekjes en prentenboekjes zijn een essentiële ondersteuning, evenals rollenspellen en liedjes. Belangrijk is dat taal geassocieerd blijft met positieve aandacht. Wij zorgen ervoor dat wat we zeggen de aandacht trekt van het kind, door het de moeite waard te maken om naar te luisteren, qua toon en/of inhoud.

Bijzondere kinderen

Kinderen zijn uniek, door aanleg en door de omstandigheden waarin ze opgroeien. Hoe ouder kinderen worden, hoe meer deze bijzondere kenmerken naar voren zullen treden. Soms ontwikkelen kinderen zich anders dan het 'gemiddelde kind'. De omgeving zo gunstig mogelijk maken op het gebied van duidelijkheid, voorspelbaarheid en gedrag, helpt bij het omgaan met alle soorten gedrag.

Daarbij is warmte voor het kind met al zijn eigen-aardigheden het allerbelangrijkst.

4. De binnen- en buitenruimte ■ ◆ ●

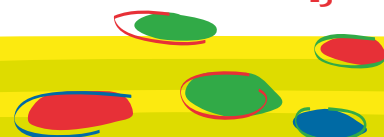
Verdeling van de ruimte

Kinderen van 0 tot 4 jaar oud worden op de benedenverdieping opgevangen in een speciaal voor deze leeftijdsgroep ingerichte ruimte.

Een groep 4 en 5 jarigen vangen we op in de voorste kamer, hal en speelkamer. Dit is op de benedenverdieping net als de KDV groep. Tussen deze twee groepen zit een harmonicawand, waardoor we deze twee groepsruimtes uit kunnen breiden. Bijvoorbeeld als er een gemengde KDV en BSO groep is. Ook kunnen we door het openen van deze wand gebruik maken van extra ruimte voor KDV gedurende de schooltijden. Op de benedenverdieping is ook de slaapkamer en in de grote hal kunnen kinderen van alle groepen zich heerlijk fysiek uitleven op kussens e.d. Naast de hal hebben we de 'discoruimte' waar een beperkt aantal kinderen tegelijk zich kunnen uitleven met dans en muziek.

De kinderen vanaf 6 tot en met 9 jaar hebben hun groepsruimtes op de bovenverdieping en ze worden verdeeld over 3 groepen van 12 kinderen. In het voormalige woonhuis vangen we 10 kinderen op in de leeftijd van 9 tot en met 13 jaar. In een van de KDV-ruimtes op de benedenverdieping hebben we een hoek ingericht die ook geschikt is voor oudere kinderen (meubilair en spelmateriaal). Op deze manier blijft er steeds toezicht, en blijft de opvang ook bij een gecombineerde KDV/BSO-groep aantrekkelijk voor alle kinderen.

Bij de kinderen die binnen het KDV van De Kluts worden opgevangen, dragen we er zorg voor dat dit zoveel mogelijk in dezelfde groepsruimte gebeurt. Hier wordt slechts in speciale gevallen van afgeweken, bijvoorbeeld bij uitstapjes, 'op visite gaan' bij een andere groep (open deuren beleid), gezamenlijke festiviteiten zoals Sinterklaas en Kerst.

Inrichting van de ruimte

We werken met speelhoeken. Door het werken met speelhoeken, waarborgen we persoonlijke ruimte van het kind en geven we het de veiligheid van ongestoord kunnen spelen. We stimuleren met ongestoord spel de ontwikkeling van het concentratievermogen, geen storende prikkels bij het spel (persoonlijke competentie). De inhoud van een speelhoek kan aangepast worden aan het spel dat de kinderen bedenken, soms aangepast dóór de kinderen. Daarmee wordt gewerkt aan ons doel de kinderen te stimuleren in o.a. hun creativiteit. Dit wordt geïllustreerd in de beschrijvingen van de speelhoeken. De inrichting scheidt voorwaarden om sociale en persoonlijke competenties te ontwikkelen. We hangen foto's, illustraties en werkjes zoveel mogelijk op ooghoogte van de kinderen, het geeft het gevoel van 'thuis horen' als je foto's en werkjes van jezelf tegenkomt in een ruimte.

Beschrijvingen speelhoeken

Bouwhoek

In de bouwhoek is er gelegenheid te bouwen op een tafeltje, werkblad of op de grond. De bouwhoek ligt op een rustige plek en uit de loop om de bouwsels veilig te laten (ont)staan. Een selectie aan materialen ligt in de bouwhoek opgeborgen en zijn bereikbaar voor kinderen. Regelmatig kan materiaal worden verwisseld met constructiemateriaal dat in de berging ligt. Zo is er van tijd tot tijd iets nieuws te beleven. Een verkeerskleed, autootjes en poppetjes zijn een goede aanvulling in de bouwhoek, maar ook de kinderen zelf kunnen de bouwhoek aanvullen met materiaal uit een andere hoek.

Waarom een bouwhoek? Veiligheid en privacy, ontwikkeling motoriek en sociale vaardigheden.

Poppenhoek

De poppenhoek is de hoek voor het 'doen alsof' spelen, imitatiespel. De poppenhoek wordt zo opgesteld dat in een handomdraai een winkeltje, ziekenhuis, restaurant, huiskamer etc. gemaakt kan worden. Door het sociale aspect van dit spel, is er voldoende ruimte in en om de poppenhoek heen. Ook hier is privacy voor de kinderen belangrijk, zij het om andere redenen als in de bouwhoek.

In de kleinere locaties kan de poppenhoek tegelijkertijd verkleedhoek zijn, in de grotere locaties is er ook een aparte verkleed/theaterhoek.

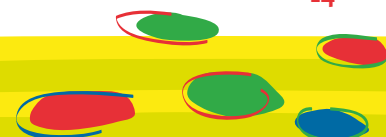
Waarom een poppenhoek? Privacy bij 'doen alsof', gebeurtenissen worden hier verwerkt, nagespeeld, sociaal-emotioneel spel kan kwetsbaar zijn.

Huiskamer

Deze plek ademt rust uit. Er staat een zachte bank en er ligt een warm kleed. De sfeer is knus en intiem. In de huiskamer kan even uitgerust worden. Dit is ook de plek waar een kort filmpje* gekeken kan worden door de BSO-kinderen. Binnen de Kluts wordt nauwelijks TV gekeken.

Waarom een rustplek? Mogelijkheid voor time-out. Even uit de drukte...

*Hoe leuk en rustig het ook is, we weten dat televisie kijken niet rustgevend is maar vermoeiend. Het effect van TV kijken is dat de energie wegvloeit en de kinderen lusteloos maakt. Wij dragen er zorg voor dat de filmpjes die we afspelen geschikt en de moeite waard zijn. Wij zijn ook van mening dat je heel goed zonder tv kan vermaken en we bieden liever iets anders aan, boekje lezen of een gezelschapspelletje. Dit geldt ook voor het computergebruik bij de BSO, 20 minuten per kind en dan mag een ander, dit wordt ook pas na half 5 aangeboden en als het mooi weer is blijft de computer uit!

Knutsel- / teken- / schilderplek

Aan een hoge tafel kan in alle rust geknutseld worden. Er zijn schorten en er is een kraan in de buurt voor het schoonmaken achteraf.

Er is een afgesloten knutselkast waar kinderen onder toezicht materialen uit kunnen pakken die ze nodig hebben. Dit i.v.m. veiligheid (scharen, prikpenen...). We noemen dat 'de vraagkast'

Waarom een creatieve hoek? Veiligheid, concentratie.

Buitenspeelplaats

Hier bevindt zich een grote zandbak met klimtoestel/glijbaan/schommels/huisje. Er is een aparte berging waarin het buitenspeelgoed wordt opgeborgen. Het buitenspeelgoed is alleen geschikt en bedoeld om mee buiten te spelen. De bestrating van de speelplaats leent zich voor het tekenen van allerlei soorten spel met stoepkrijt (verkeersparcours, hinkelen, kringspellen, straattekeningen..etc.).

Er is ook een rustige zone gecreëerd waar gegeten en gedronken kan worden. Door de begroeiing zijn er genoeg plekje's in de schaduw.

Op een speciaal plekje op het gras wordt het rijdend materiaal geparkeerd door de kinderen zodra er een gezamenlijke activiteit is, bijvoorbeeld een crackertje eten of iets drinken samen. Er gelden regels m.b.t. de veiligheid: gesloten hekken, om de beurt op glijbaan of schommel, geen rijdend materieel op de bult, we letten ook op elkaars veiligheid. (spelen bij de schommels, rijden met fietsjes rond de zandbak etc. Meubilair wordt gebruikt waar het voor bedoeld is, zo ook de speeltoestellen.

Waarom een buitenspeelplaats? Natuurbeleving, bewegen, zonlicht, frisse lucht, RUIMTE....

Zorg voor de ruimte

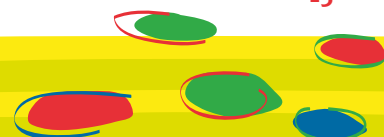
We leren de kinderen zorg te dragen voor hun leefruimte op de BSO. Dit vergroot de zelfredzaamheid en daardoor ook weer het zelfvertrouwen. Samen opruimen, samen gezellig maken (kerstboom op- én aftuigen), zelf schoonmaken wat je geknoeid hebt, wc netjes achterlaten, speelhoeken verzorgd achterlaten etc. In de buitenruimte staat een prullenbak, rommel/afval op de grond. Vuile bekers worden op één plaats verzameld, zand blijft in de zandbak, wat er naast komt wordt aan het einde van de dag opgeveegd en terug gedaan. In principe wordt er buiten niet gegeten. Hiermee leren we kinderen betrokkenheid, sociaal gedrag (troep niet voor een ander laten liggen), verantwoordelijkheid.

De inrichting van de ruimte (binnen-, buiten- én kastruimte) is overzichtelijk en logisch, mede door de 'themaspeelplekken', zodat het ook voor de meer chaotische kinderen mogelijk is om mede zorg te dragen voor de ruimte. Vóór eet- en drinkmomenten wordt er opgeruimd, alleen heel grote bouwwerken mogen in overleg blijven staan.

De baby's en peuters

De groepsruimte van de peuters biedt meer ruimte om te rennen, te rijden, te springen e.d. dan de BSO-ruimtes. (Ook door de peuters wordt er zonder toestemming binnen niet gerend!) Wel worden er binnen activiteiten georganiseerd waarbij de kinderen zich lichamelijk kunnen uitleven. Dit wordt hoofdzakelijk gedaan als er geen mogelijkheid is om buiten te spelen)

Voor de baby's is een aparte rustige hoek ingericht waar gevoed kan worden, veilig gekropen kan worden en waar het rustig is qua prikkels. Kleine dingetjes, onderdeeljes van speelgoed worden daar geweerd.

Voor de peuters hebben we een aparte buitenspeelplaats met materialen en speeltoestellen die geschikt en veilig zijn voor deze leeftijdsgroep. Er is een stukje buiten speciaal bestemd voor je baby's. We gebruiken daar speelkleden en boxen en bij geschikte weersomstandigheden 'slaaphuisjes'.

We vragen van de peuters nog niet die zorg voor de ruimte, die we van de grotere kinderen vragen, maar we maken er wel een begin mee. Ook bij de peuters zijn er regels rondom het gebruik van spel materiaal. Speelgoed mag niet naar alle delen van de ruimtes worden gebracht en in de meeste gevallen ook niet worden meegenomen naar andere ruimtes. Bij de peuters wordt in principe geen tv gekeken. Een heel enkele keer wel tijdens de schoolvakanties in combinatie met de BSO.

Waar de bank staat is het rustig, een plek om even een boekje te lezen, even uit te rusten. Deze plek maakt onderdeel uit van de 'rustige hoek' voor de baby's. Hier is ook het speciale baby speelgoed te vinden. Hier kunnen ook wipstoetjes en maxi-cosy's veilig staan, 'gezellig erbij'.

5. De groep

Groepssamenstelling

We hebben bij De Kluts verschillende BSO groepen:

- van 4 tot 6 jaar
- van 6 tot 8 jaar
- en een groep van 8 tot 13 jaar.

Twee verticale KDV groepen van 0-4 jaar

We hebben verschillende ruimtes waar de basisgroepen hun eigen plekje hebben. Vanaf 1 januari 2013 bieden wij ook opvang aan baby's.

Verticale groep BSO/KDV

Op rustige momenten en in vakanties kan het zijn dat er vanuit de horizontale BSO-groep en de verticale KDV-groep een verticale groep BSO/KDV-groep gevormd wordt. Hierbij worden de wettelijke regels gevolgd m.b.t. tot de leidster-kind ratio, zodat de opvang kwalitatief hoog blijft voor de kinderen. We gebruiken hiervoor aansluitende ruimtes, zodat er steeds toezicht is op alle kinderen.

We zorgen dat materialen die ongeschikt zijn voor baby's en peuters (bijvoorbeeld kleine onderdelen) buiten hun bereik blijft. Activiteiten passen we aan, t.a.v. tijd, ruimte, combineerbaarheid voor de verschillende leeftijden binnen de groep.

Bij het combineren van groepen, bijvoorbeeld in vakantietijd of dagen met een lage bezetting, dragen wij er zorg voor dat kinderen in maximaal twee verschillende stamgroep-ruimtes per week worden opgevangen, zoals in de wet omschreven. De stamgroep-ruimtes beschikken altijd over geschikt meubilair en spel materiaal voor de leeftijdsgroepen die er worden opgevangen. Een van de ruimtes op de benedenverdieping is voor een gedeelte speciaal ingericht voor oudere kinderen die normaal gesproken op de bovenverdieping worden opgevangen in de horizontale groepen.

Buiten de vakanties om, bij normale bezetting, kiezen we voor horizontale BSO-groepen, omdat er dan volop met leeftijdsgenoten gespeeld kan worden met dezelfde interesses en vergelijkbaar ontwikkelingsstadium. (fysiek, sociaal-emotioneel)

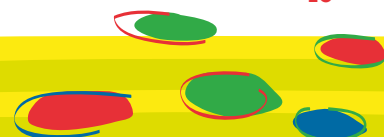
Zonder De Kluts zouden de kinderen ook hun leeftijdsgenoten buiten opzoeken om mee te spelen. Het is dus 'een natuurlijk proces'.

Ook het aanspreken van kinderen binnen de groep kan dan meer leeftijdsgerelateerd plaatsvinden. Ook t.a.v. de 'veilige' inrichting zijn er andere behoeften.

We streven een open-deuren-beleid na.

Een kind maakt gedurende de opvangweek gebruik van maximaal 2 verschillende basisgroepruimten. Dit gegeven staat los van de georganiseerde BSO-activiteiten die in hoofdstuk 7 omschreven staan.

Het open deuren beleid zorgt ervoor dat er ook van de voordelen van omgang met veel kleinere of veel grotere kinderen gebruik wordt gemaakt. Er kan naar behoefte van elk individueel kind een keuze gemaakt worden, ook kunnen kinderen gebruik maken van de verschillende ruimtes met verschillende functies waar verschillende activiteiten worden aangeboden.

Groepsregels

- We laten elkaar uitspreken.
- We storen elkaar niet bij het spelen.
- We pakken geen speelgoed af, we spelen 'om de beurt' met geliefd speelgoed.
- We tonen respect voor elkaars lichaam. (niet pijn doen)
- We spreken met respect tegen en over anderen. (niet pijn doen met woorden)
- Als het spel het toelaat (dammen met 3 kinderen is moeilijk) kunnen anderen altijd meedoen.*
- We respecteren elkaars privacy en grenzen.
- We respecteren elkaars eigen-aardigheden. Daar is ruimte voor in onze groep, passend binnen de groepsregels.
- We houden ons aan de richtlijnen m.b.t. hoeveelheid kinderen die een speelhoek kan herbergen (bijvoorbeeld de disco).
- We ruimen zelf het speelgoed op wat we hebben gebruikt, zorgen dat het spel compleet is, zodra we 'met zijn allen' opruimen, kan het voorkomen dat je iets opruimt wat van een ander is. (sociaal)
- We geven aan als we iets niet willen, leuk vinden of ergens last van hebben, duidelijk in de ik-vorm.
- We gebruiken alleen woorden die anderen niet kunnen kwetsen, of in verlegenheid brengen.

** Bij dammen is het duidelijk dat drie teveel is, soms is het minder duidelijk... Bijvoorbeeld: twee kinderen in de poppenhoek die helemaal in hun spel zitten kunnen ook terecht verlangen met zijn tweeën het spel af te maken. Ook een project in de zandbak kan zo op gang zijn, compleet met planning etc. dat de drie kinderen niet zitten te wachten op een vierde die het viaduct heel ergens anders wil hebben... Soms kan een kind wel later instappen in een spel, maar het is dan wel de bedoeling dat het zich aanpast bij de 'regels' van het spel wat gaande was.*

Dit begeleiden we zo nodig als groepsleiding.

Bijvoorbeeld: we leren kinderen de ander op een goede manier te vertellen: 'We willen het spel graag samen afmaken', zodat de ander het niet als persoonlijke afwijzing hoeft te voelen. Bijvoorbeeld in de ik- of wij-vorm. Afwijzing vanwege gedrag is soms onvermijdelijk zoals in geval van: de baas spelen, flauw doen e.d., hier leren kinderen van). We leren de kinderen om hulp te vragen zodra niet duidelijk wordt of 'het niet mee kunnen doen' te maken heeft met de groepsregel 'niet verstoren' en 'privacy'.

De groepsregels hangen aan de wand in de BSO ruimte, bij twijfel in een bepaalde situatie kunnen we altijd samen gaan kijken of een van de groepsregels een aanwijzing geeft hoe iets opgelost kan/moet worden. Met de kinderen evalueren we regelmatig de zin van de groepsregels, kinderen komen met voorbeelden. We hebben een 'Kinderraad' waarmee we de keuze van (vakantie)activiteiten, thema's e.d. bespreken (plannetjes maken). De groepsregels worden structureel besproken in de kids- en kinderraad (zie eerder)

Conflicten

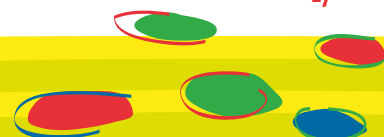
Waar een groep functioneert zijn er van tijd tot tijd conflicten.

Verwachtingen (al dan niet reëel of terecht) en belangen (gemeenschappelijke of tegenstrijdige) staan altijd aan de bron van een conflict. Groepsregels helpen om een conflict in een veilig kader te laten plaatsvinden. (Vergelijk de spelregels en het afgebakende veld voor een voetbalwedstrijd). Door zo nu en dan in conflict te komen met de eigen verwachtingen en belangen, en die van een ander kind, doet een kind ervaring op met inleven, kracht en macht, realiteit. Door ervaring leert een kind. Wij zijn er als groepsleiding niet op uit om conflicten te voorkomen, omdat kinderen het beste leren door ervaring.

Aan het begin van een conflict wordt een schok ervaren.

Er was iets anders verwacht van de ander, of gehoopt, of gewild... en dat gebeurde niet. Een schok is niet prettig en krijgt altijd een reactie in het gevoel. (De één heeft de impuls om te gaan schelden bij schrik, een ander begint te huilen, een ander te schoppen, iemand trekt zich terug in zichzelf, iemand deinst terug door angst...).

Die reactie is niet bij iedereen hetzelfde. Wat wél hetzelfde is: er is tijd nodig om de schok te verwerken. (time out) Het is een zaak van het gevoel (teleurstelling, tekort gedaan voelen, afwijzing, verlies) in allerlei gradaties, en raakt vaak ook nog eens oude 'blauwe plekken' aan. Reageren we meteen na de schok op de ander, dan zit daar altijd wel wat onredelijks in.

Waarom?

Het gevoel zit in de rechterhersenhelft, 'de rede' in de linkerhersenhelft. Hoe snel er ook van 'de schok en het gevoel' naar 'de rede' wordt gesprongen...er zit altijd tijd tussen. Hoe meer oude 'blauwe plekken', des te meer tijd is er nodig om 'redelijk' te kunnen zijn.

Ontkennen of voorbijgaan aan het eerste gevoel van/bij de schok, meteen 'redelijk' moeten zijn, levert nieuwe blauwe plekken op (niet gehoord of gezien worden). Daarom geven we kinderen in een conflict eerst tijd om aandacht te besteden aan 'de schok'. (was

dat de gedachte achter de uitdrukking 'tot tien tellen?') Die tijd wordt niet gebruikt om 'weg te schoffelen', maar om aandacht aan het gevoel te besteden (een diepe buikademhaling helpt bij het aandacht besteden aan het gevoel en het rustig te laten wegebden).

Pas dán kunnen ze in alle redelijkheid elkaar over hun niet reële verwachtingen vertellen en bedenken hoe ze met de tegenstrijdigheden zullen omgaan. Wij hopen met deze aanpak dat kinderen leren op den duur zelf de tijd te nemen om eerst stil te staan bij hun gevoel, alvorens te reageren (zelfbeheersing, zelfreflectie). Kinderen kunnen altijd om hulp vragen aan de leiding. Bij ongelijke partijen in conflicten (vaardigheden, leeftijd, inzicht, temperament), begeleiden we wat actiever en intensiever. We nemen met de kinderen hun eigen reacties, verwachtingen en belangen onder de loep, en kijken naar de realiteitswaarde ervan (zelfreflectie).

Bijvoorbeeld

De verwachting dat een kind zich zomaar van zijn fietsje laat sturen omdat jij er op wilt, is niet reëel. De verwachting dat jij de hele middag op het populairste fietsje van de BSO kan zitten, net zo min. Aan beider belangen kan misschien tegemoet gekomen worden door bijvoorbeeld 'om de beurt' met gebruik van een kookwekker.

Kinderen hebben baat bij ervaringsleren m.b.t. 'omgaan met conflicten'. We begeleiden conflicten en gaan ze niet uit de weg als groepsleiding. De begeleiding kan bestaan uit het bieden van een rustig 'praatplekje', een pedagogisch medewerker die meeluistert.

Kinderen hebben niet altijd al geleerd hoe een conflict op te lossen. (slechte voorbeelden, geen ervaring met...) Daarom vragen we pas de kinderen zelf hun conflicten op te lossen, zodra we weten dat ze dit ook (aan)kunnen. Beide kinderen moeten na een conflict met een goed gevoel verder kunnen.

Toegeven en inslikken vanwege overmacht kan later tot 'gemeen' gedrag leiden t.a.v. een 'zwakkere'. Voorraden ingeslikte boosheid kunnen tot pestgedrag leiden.

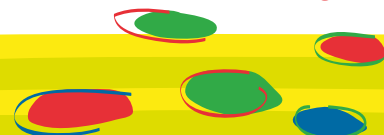
Eigen identiteit/groepsidentiteit

De groepsidentiteit van onze groep is gebaseerd op het idee dat ieder lid van de groep een unieke eigen bijdrage levert aan het welzijn van de gehele groep, het 'samen'- gevoel. Onze groepen hebben ook een naam.

In projecten/activiteiten waar samenwerking gevraagd wordt en gewerkt wordt met verscheidenheid aan talenten/eigenaardigheden (zie bijzondere kinderen), komt dit tot uiting (circus, koken en eten, thema's uitwerken...). Ieder komt aan bod met de eigen kwaliteiten en leergebieden. Kinderen worden gestimuleerd zichzelf trouw te blijven, hun eigen identiteit te respecteren binnen de groep. (geen hamburger, maar iets anders regelen voor het moslimkindje, huilen, boos zijn, juichen, individueel sociaalemotioneel spel, bijvoorbeeld met poppetjes in het speelhuisje, mag in de moedertaal, de taal van het gevoel.) De groepsregels bieden ook hier weer een veilig kader.

Vriendjes

We beschouwen ons als een open en toegankelijke groep. In overleg met leiding en ouders, binnen de regels rondom leidster-kind ratio, zijn vriendjes welkom. Een dag van te voren gemeld, mits toestemming verkregen van de ouders en mits er plek is, een telefoon nummer van de ouders wordt achtergelaten. Er zijn geen extra kosten aan verbonden, het mag ook niet met een bepaalde regelmaat bijvoorbeeld hetzelfde kind zijn (verkapte gratis opvang). Ze maken gebruik van de vriendjeskaart van het kind dat het vriendje uitnodigt en is aan regels die daarvoor zijn vastgesteld gebonden (aansprakelijkheid, frequentie, groepsbelang).

De baby's en peuters

De samenstelling van de groep 0-4 jarigen wordt berekend volgens het wettelijk vastgestelde model.

Ook binnen deze verticale erg jonge groep zijn er al groepsregels.

Baby's worden tijdens het voeden en het zelf spelen in de box met rust gelaten. Het aaien en spelen met een baby door een peuter, gebeurt alleen in direct bijzijn van een leidster. De boxen zijn hoog, buiten het bereik van de lopende en klimmende peuters.

Er gelden voor de omgang met elkaar soortgelijke regels als binnen BSO. We realiseren ons dat het niveau waarop we de regels aanleren en hanteren past bij de leeftijd en ontwikkeling van de kinderen.

Bijvoorbeeld: bij peuterconflicten wordt méér actief begeleid dan bij de schoolgaande kinderen.

Het verschil tussen een 1,5 jarige en een bijna 4 jarige op sociaal-emotioneel gebied is zo groot, dat we goed opletten wat een kind in een conflict zelf kan op sociaal-emotioneel gebied. Bij kinderen in de peuterleeftijd is dit nog erg beperkt. In deze hele leeftijdsgroep is inlevingsvermogen (nog) niet of nauwelijks aanwezig. Het geweten begint pas vorm te krijgen rond 4e levensjaar en is dan nog lang niet voltooid, en verschilt sterk per kind. Meer hierover in hoofdstuk 3 'leidster en kind interactie'...

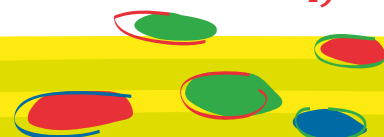
Door het openstaan voor alles wat er gebeurt, is het in een groep zijn voor jonge peuters heel vermoeiend. 'Ik en de omgeving' is vaak nog één. Rustmomenten inlassen. Samen even zingen, eten/drinken/slapen/, even alleen spelen onder de tafel, even hangen tegen een kussen met een doekje of knuffelbeest, is dan ook erg belangrijk voor de allerjongsten, maar ook voor de prikkelgevoelige kinderen. Peuters kunnen zich best al wat van de groepsregels eigen maken, we herinneren ze er vriendelijk en consequent aan. We realiseren ons dat we nog geen inleving kunnen verwachten, we creëren dus vooral goede gewoonten door veel herhalen (én goed voorbeeldgedrag als pedagogisch instrument).

6. Spelmateriaal

Ontwikkelingsgericht

Het spelmateriaal wordt zo uitgekozen dat elk kind kan spelen op het niveau van zijn/haar eigen sociaal-emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling. We gaan met zorg met het materiaal om. Kinderen kiezen zelf waarmee ze spelen, we bieden speelgoed aan dat past bij de ontwikkeling/vaardigheden van de kinderen. Dit geldt vooral voor constructiespeelgoed, computerspelletjes, gezelschapsspelletjes. De computerspelletjes binnen De Kluts zijn niet gewelddadig of anderszins in strijd met onze normen en waarden. Dit geldt ook voor onze Dvd's, muziek, cd's en boeken/tijdschriften. (emotionele veiligheid) Materialen voor het sociaal-emotionele en het creatieve spel zijn niet teveel 'bedacht' en vooraf ingevuld/vormgegeven.

Vertegenwoordiging aanwezige spelsoorten

- Sociaal-emotioneel
Gezelschapsspelletjes, sportspullen, verkleedkleden, poppenhoekspulletjes, poppenkast, Cd-speler etc.
- Fijne motoriek
Gereedschappen en materialen voor 'ambachtelijk' knutselen/tekenen zoals: scharen, prikpenen, naalden, garen, kleurplaten, knutselvoorbeelden (we maken een ...), bouwplaten, lijm, figuurzaag, trendy namaakdingen etc.
"Ambachtelijk" knutselen/tekenen is alles, waarbij het resultaat belangrijker is dan de experimentele weg er naar toe. Er zijn vaak voorbeelden, werkwijzen, thema's* etc. Dit is ondersteunend aan creatief knutselen (handvaardigheid) mits het de activiteit van het creatief vrij knutselen (niet resultaat gericht) niet vervangt.
- Grove motoriek
Ballen, fietsjes (groene 4-8 jaar), skelter (gele vanaf 8 jaar), buitenspeeltoestellen, vang- en gooi materiaal, behendigheidsspelmateriaal, sportspullen, muziek cd's met dansmuziek, zandspeelgoed, schoolbord, twister, voetbalspel, tafeltennistafel, gymnastiekmaten etc.
- Creativiteit
Kosteloos materiaal, verf, klei, krijt, papier, stof, voorwerpen uit de natuur etc. Muziek, drama en dans hoort ook bij creativiteit. Ook met deze media is vrij experimenteren mogelijk. Expressie middels muziekinstrumentjes, het uitproberen van klanken en ritmes is een creatief proces. Het aanleren van een liedje werkt aan een vaardigheid* of is onderdeel van een thema zoals een sinterklaasliedje. *stemgebruik, woorden onthouden, toon houden, etc.
- Cognitie
Leesboekjes, puzzeltjes, educatief materiaal voor computer*. We zijn lid van de bibliotheek en zorgen voor afwisseling m.b.t. leesboekjes, voorleesboeken, en educatieve boeken op de BSO. Door regelmatig voor te lezen prikkelen we de belangstelling voor boeken. Kinderen kunnen ook aan ons voorlezen als ze dat willen, leesbevordering.

Buitenspeelgoed blijft buiten, binnenspeelgoed blijft binnen i.v.m. hygiëne en robuustheid/kwetsbaarheid van het materiaal. Het baby boxspeelgoed gaat wel mee naar buiten, maar komt niet in aanraking met gras, tegels, zand of aarde waarop wordt gelopen. Net zoals er binnen op de groep een 'vraagkast' is voor kwetsbare, 'gevaarlijke' en verbruiksmateriaal, zo is er ook de regel dat er eerst gevraagd wordt of de schuur buiten open mag. Vanwege de veiligheid mag los speelgoed niet rondslingeren in de buurt van speeltoestellen.

*Wij hebben de regel dat kinderen maximaal 20 minuten achter de computer zitten. Spelen ze met zijn tweeën, dan is een half uur toegestaan.

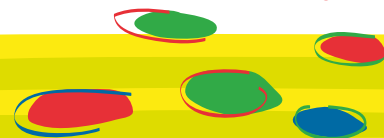
Thema's

Veel materialen, vooral beeldend, drama en muziek materiaal worden in de verschillende spelsoorten gebruikt en op veel manieren. We werken regelmatig met thema's. Het voordeel van een goed uitgediept thema is dat alle spelsoorten aan bod komen. We letten goed op dat we steeds het doel van een thema-activiteit helder hebben. Een boom maken naar een voorbeeld met een wc rolletje is helemaal prima als illustratie, of vergroten van de fijn motorische vaardigheden. Met creativiteit heeft het niets te maken (wél met de creativiteit van de leidster). Een collage maken met gekleurde herfstbladeren (experiment met substantie, vorm, kleur en persoonlijke smaak) en daarna eventueel beschilderen kan wél een creatieve opdracht zijn binnen het herfstthema.

De baby's en peuters

Er is veilig/goedgekeurd babyspeelgoed om aan te sabbelen, het grijpen en optrekken te oefenen, in en op elkaar passen, dat geluidjes maakt. Zoals: babytrapezes in de boxen, activiteitenborden/boxkleed, doekjes, knuffels, knisperboekjes, rammelaars, bijtringen. Dit speelgoed is goed te reinigen en dit gebeurt met de regelmaat zoals omschreven in de Risico- Inventarisatie vastgelegd in de Wet Kinderopvang.

Peuters ontwikkelen zich nog steeds vooral door zintuiglijk spel (tast, smaak). Daarom zal de balans m.b.t. materialen voor de diverse spelsoorten anders zijn dan bij de BSO-kinderen. Ook zullen er bij de peuters extra eisen gelden m.b.t. veiligheid. Vanwege het voornamelijk grofmotorische spel zullen spelonderdelen, speelgoed robuuster zijn (Bijvoorbeeld 'kleinduimpjes' i.p.v. kleurpotloden, A3 papier i.p.v. A4, kartonboekjes, kegelspel, duplo etc.).

7. Activiteiten

Komen en gaan, hallo en dag

Na een schooldag worden de kinderen uit school opgehaald. Als we samen met de kinderen buiten lopen kunnen ze wat uitdollen, binnen de regeltjes die de begeleiding heeft voor de wandeling: 'samen oversteken', 'stoppen bij de hoek', 'contact houden met leiding' etc. We verwachten van de kinderen, vanwege de verkeersveiligheid, absolute gehoorzaamheid. Sanctie: naast de leidster aan de hand naar de BSO wandelen.

Over de oudere kinderen kunnen afspraken zijn over zelf naar de BSO lopen/fietsen, of met een vriendje van school oplopen. Zulke afspraken zijn met ouders en kinderen schriftelijk vastgelegd. Bij 'niet weten' of 'nog niet vastgelegd', gebeurt het niet.

'Thuiskomen' op de BSO begint soms al in de bus, waar belevenissen gedeeld of gewoon lekker even uit volle borst gezongen kan worden. (uitleven). In ieder geval begint 'thuiskomen' met samen aan tafel iets drinken en eten, zich welkom voelen. We begroeten elkaar. Kinderen kunnen vertellen (moeten niet) over wat hem/haar bezighoudt of wat ze meegemaakt hebben. Behoeften verschillen

individueel. Ieder krijgt de gelegenheid iets te zeggen en we luisteren naar elkaar. Daarna kiezen kinderen wat ze willen gaan doen en met wie. De pedagogisch medewerker begeleidt dit, en zorgt dat ieder kind tot zijn/haar recht komt.

Op schoolvrije dagen worden kinderen gebracht door hun ouders/verzorgers en begint de dag met vrij spelen. Het begroeten en ontvangen, krijgt nadrukkelijk aandacht. Zo voelen de kinderen zich welkom en gezien.

Zodra kinderen opgehaald worden kan er verwarring zijn over wie nu de autoriteit is, ouder of leidster. We spreken af met ouders en kinderen dat zodra mama of papa er weer is, zij weer de leiding over hen hebben. Ouders zijn op de hoogte van gewenst gedrag rondom opruimen, gedag zeggen, schoenen/jassen aandoen etc.

Ook het afscheid nemen (oogcontact, ...tot de volgende keer) krijgt nadrukkelijk aandacht van ons als leidsters. Soms kan er aanleiding zijn om individueel met ouders en kind af te spreken dat de autoriteit bij de leidster ligt tot ouder en kind buiten staan. Hier houden we ons (én ouders én kind) dan consequent aan i.v.m. het welzijn van het kind (duidelijkheid), groep en organisatie.

Eten op de BSO

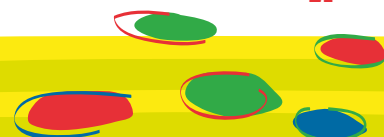
Belangrijk bij ervaringen rondom eten:

- Zorg, aandacht
- Plezierig, gezellig
- Hygiëne, kwaliteit

Zorg, aandacht

Eten is een heel belangrijk terugkerend aspect in ons dagelijks leven. We voeden ons lichaam zodat het alle prestaties kan leveren. Daarom vinden we het belangrijk dat de grote of kleine maaltijd met aandacht genuttigd wordt. Om dat met een grote groep kinderen goed te laten verlopen hanteren we een aantal basisregels die kinderen helder maakt wat er verwacht wordt (veel kinderen...veel verschillende eetgewoontes).

- We eten aan tafel, allemaal tegelijk en we beginnen tegelijk.
- Iedereen smeert zijn eigen brood.
- We eten in rustig tempo, boterhammen mogen uit het vuistje worden gegeten. Wordt de boterham wel in stukjes gesneden dan gebruikt een kind zijn vork. We eten op wat we op ons bord hebben genomen, we storen anderen zo min mogelijk bij het eten. Leidsters scheppen hiervoor de individuele voorwaarden.
- We leren de kinderen de tafel te dekken, en laten ze daarin meehelpen. Ook bij het afruimen kan geholpen worden door de kinderen.

Plezierig, gezellig

- Kinderen eten op wat ze op het bord hebben genomen en drinken op wat ze hebben ingeschonken. Korstjes worden ook opgegeten. We vinden het belangrijk dat er minimaal een broodje wordt gegeten tijdens de maaltijd.
- Kinderen krijgen eerst een broodje met hartig beleg, daarna hebben ze de keuzemogelijkheid: zoet of hartig. De kinderen mogen twee keer voor hetzelfde beleg kiezen.
- We respecteren wensen van ouders met betrekking tot geen of minder gebruik van suiker of drinken van yogi.
- We stimuleren kinderen om gevarieerd te eten (verschillende boterhammen met verschillende soorten beleg).
- Leidsters zorgen dat ze de tijd hebben, voorkomen daardoor stress rondom eten.
- Positieve benadering van de kinderen met hun eigen eetgedrag.
- Onze maaltijd verdient rust en tijd. Haasten is niet nodig.
- We beginnen tegelijk met eten.
- De kinderen gaan niet van tafel voordat de groepsleiding hiervoor toestemming heeft gegeven.
- Er wordt hierbij rekening gehouden met het individuele kind kan opbrengen qua persoonlijkheid/ aard. Een super vlug, (hyper)actief kind te laten wachten op de laatste treuzelaar kan te moeilijk zijn. Dit kind zal afgeremd worden in het snelle eten, zodat het wachten op de andere kinderen minder lang duurt en het ook nog gezonder is om goed te kauwen en rustig te eten!
- Ook als ouders/verzorgers er al zijn, wordt eerst het bord leeggegeten en het drinken opgedronken, voordat het kind van tafel mag en meegaat. Bij voorkeur wachten ouders op een afstandje nadat ze hun kind hebben begroet.
- Kinderen bepalen zelf, leren zelf de hoeveelheid in te schatten van wat ze op kunnen. Het kind leert zo luisteren naar zijn lichaam. Omdat voeding belangrijk is voor de energiehuishouding en de groei, vragen we de kinderen minimaal één boterham te eten tijdens de maaltijd.
- De kinderen eten maximaal vier boterhammen per maaltijd.
- We praten met de mond leeg.
- Bij de broodmaaltijd kan het kind kiezen uit de volgende dranken: thee, melk en yoghurtdrink.
- Uitgaande van maximaal twee bekers bij de maaltijd. Heeft iemand dan nog dorst? Water hebben wij altijd beschikbaar. Wij vinden het belangrijk dat in ieder geval één beker leeggedronken wordt i.v.m. de vocht huishouding.
- Als we iets van tafel nodig hebben wat buiten ons bereik ligt, vragen we of iemand het kan aangeven.

Hygiëne, kwaliteit

- Kinderen en begeleiders wassen hun handen voor- en na het eten.
- Wat op de grond is gevallen wordt niet meer gegeten, tenzij een kind van deze regel misbruik maakt.
- Ieder eet van zijn eigen bord, drinkt uit zijn eigen beker en likt niet van zijn mes.
- Na het eten wordt het gezicht schoongemaakt.
- We geven kwalitatief goede voeding: bruin brood, vers fruit, beperkt suikers en vet.
- We houden rekening met individuele diëten en principes zolang het hanteerbaar is in een groep en de kosten voor De Kluts niet opdrijft. Ouders kunnen altijd de noodzakelijke dieetvoeding meegeven.

Toiletgebruik

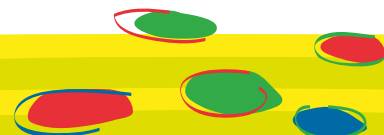
De gewone regels als doorspoelen, handen wassen met zeep, licht weer uitdoen en de ruimte netjes achterlaten, beschouwen wij als een vanzelfsprekendheid en leren dit ook aan de kinderen. Toiletgebruik doe je, in privacy, alleen.

Uitstapjes

In de vakantie of op schoolvrije dagen maken we soms uitstapjes. Bij de keuze van het soort uitstapje kijken we naar de leeftijden, interessegebieden en de mogelijkheid om met de bestaande personeelsbezetting te kunnen zorgen voor een veilige organisatie ervan.

Voorbeelden

Kinderboerderij met de kleinsten, zwembad met de groten die al kunnen zwemmen. We nemen brood en drinken mee en 'picknicken' op een dergelijke dag. In de praktijk is het gezien het aantal kinderen dat gebruik maakt van de vakantieopvang nauwelijks mogelijk om een activiteit buiten De Kluts aan te bieden. Door het werken met thema's halen we de mensen of activiteiten naar de kinderen toe. Bijvoorbeeld een brandweerauto, een verpleegster of een ambulance.

Activiteiten binnen

BSO tijd is vrije tijd! We hebben op alle speelgebieden materialen om vrij mee te spelen. (zie spelmaterialen) Kinderen kiezen zelf wat ze gaan doen. Soms moeten ze met iets op hun beurt wachten omdat er afgesproken is dat er maar een bepaald aantal kinderen tegelijk in een bepaalde speelhoek kunnen spelen. Hierover hebben we afspraken. Kinderen ruimen zelf op waarmee ze gespeeld hebben en het spelmateriaal wordt met zorg behandeld naar de aard van het materiaal. Soms worden er activiteiten voorbereid door de leiding. Deze kunnen te maken hebben met een thema, knutselen, muziek, drama etc. Kinderen zijn vrij om er wel of niet aan mee te doen.

Verveling

De ervaring van 'je een poosje vervelen' zien wij ook als een leerervaring. Daaruit komt voort 'zelf initiatief nemen', 'zelf iets bedenken' om te gaan doen. Op die manier leren kinderen zichzelf vermaken. Onze 'huiskamer' is geschikt om de 'verveelervaring' te beleven, er is ook genoeg ruimte tussen de speelhoeken in om wat doelloos rond te lopen. Zo verstoort het geen spel van anderen.

Creativiteit

Het kind is in beginsel creatief. Dat laat zich op honderd manieren zien. (een kind heeft honderd talen) Soms heel subtiel, soms heel direct. Het vraagt heel veel inlevingsvermogen van een leidster om alles waar te nemen. Er is een spanningsveld tussen de mate waarin begeleiding kan ontvangen en de mate waarin het creatieve kind zendt. Het is groepsopvang en géén één-op-één situatie, dus ook praktisch gezien is het moeilijk om álles te verstaan. Het is ons doel om, ondanks onze beperkingen, met het kind op een zo breed mogelijke communicatie golflengte te komen. Breedband dus. Het gebied van activiteiten rondom creativiteit biedt goede mogelijkheden, geeft tastbare verhalen en daar maken we gebruik van. We kunnen ze vastleggen/ bewaren (Foto's, plakboeken, cassettebandjes, video etc.).

Wat is creativiteit

Creativiteit is de schepping van nieuwe dingen. Als je gebruik maakt van je creativiteit, zie je meerdere oplossingen voor hetzelfde probleem, ontdek je nieuwe wegen zonder je te laten belemmeren door het gangbare, de gewoonten. Het nieuwe ligt in de benadering, combinaties, de reis. Dat geeft een resultaat, eindproduct. Voor het stimuleren van het avontuur, het experiment, de ontdekking van nieuwe en ongebruikelijke wegen, is het eindresultaat minder interessant. Het voor ogen hebben van een bepaald eindproduct kan zelfs wegen blokkeren en het creatieve proces belemmeren.

Voorwaarden voor creatieve ontwikkeling

We geven als leidsters alle ruimte om te experimenteren met verf, viltstift, kosteloos materiaal, klei, plaksel, papier, materiaal uit de natuur, hout etc..... Creativiteit wordt vaak gekoppeld aan knutselen, maar we zien dat veel breder..... Onder creativiteit valt dus ook het experimenteren met:

- Muziekinstrumentjes, de stem, klanken.
- Verkleedkleden en poppenkastpoppen
- Avontuur in de natuur
- Proeven, ruiken, voedsel bereiden
- Bewegen, dansen
- Constructiemateriaal

De bezigheid is hierbij belangrijk, het plezier in het spel waar geen voorwaarden of eindresultaten aan verbonden zijn. Kinderen krijgen bij ons de kans 'de reis' te voltooien. Iets kan veilig weggezet worden om er de volgende keer mee verder te gaan

Gezelschapsspelletjes

Zullen we een spelletje doen? Een gezelschapsspelletje vinden wij een prima instrument om de sociaal-emotionele ontwikkeling te ondersteunen, sociale vaardigheden te oefenen. Bij De Kluts zijn op de verschillende groepen dan ook heel veel gezelschapsspelletjes te vinden.

Gezelschapsspelletjes geven de spelers ervaring met:

- Onverdeelde aandacht, concentratie.
- Wel en niet lukken, teleurstelling en succes, winnen en verliezen.
- 'Om de beurt', 'beurt overslaan', 'twee keer achter elkaar'.
- Iets hoe dan ook afmaken.
- Of iets lukt of niet, zegt niets over wie je bent (soms gooi je drie zessen, soms enen! Het maakt je niets meer of minder waard).
- Oorzaakgevolg, consequenties: Ik gooi zes en dan mag ik...
- Sociale interactie.
- Omgaan met regels, je er aan houden.
- Instructie en opdracht uitvoeren, leuk of niet (ganzenbord).
- Emoties gereguleerd uiten/tonen, verwerken.

Niveau

Een spelletje spelen is leuk als het spel bij het begripsniveau van de speler past. Alleen dán kun je de loop van het spel beïnvloeden met keuzes, strategieën ontwikkelen, plezier hebben in de competitie.

Kleuters

Kleuters hebben nog in mindere mate gevoel voor 'winnen omdat je er het éérst bent'. (Bijvoorbeeld: bij een estafette met kleuters juichen de laatste kinderen die over de streep komen, net zo hard als de eerste kinderen). Het gevoel van winnen is er, zodra aan de opdracht voldaan is. Geschikte spelletjes voor jonge kleuters zijn spelletjes met een kleurendobbelsteen, memorie en lottospelen. Tellend stapjes maken met een pion is soms nog moeilijk, net zoals hoeveelheden zien/inschatten. Het spel altijd afmaken met alle spelers. Misschien is niet als éérste het kleurentorentje compleet, maar uiteindelijk is het dan tóch gelukt... (voldoening) 'Om de beurt' kan ook geoefend worden met een bal ergens in mikken, kegelen, iets verstoppertje en weer zoeken...etc.

Uitleven

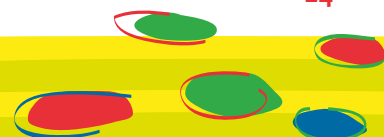
In gezelschapsspelletjes kunnen reeds aanwezige emoties aangeraakt worden die ontstaan zijn tijdens de schooldag. Bijvoorbeeld ruzie, slecht cijfer, niet lukken, niet aan de beurt geweest, eindeloze rekenopdracht etc. Ook zelfbeeld en zelfvertrouwen, oude blauwe plekken kunnen aangeraakt worden. Dit kan zichtbaar worden bij winst en verlies in het spelletje. Er kunnen zich heftige emoties voordoen, die niet in proportie lijken te zijn met de spelsituatie. Als de schooldag erg 'pittig' is geweest, kan het lekker zijn om met "Mens erger je niet" je medespeler van het bord te gooien, of even te grommen als het jezelf overkomt, of te winnen! Net als sporten, toneelspelen, tekenen, muziek... is ook een gezelschapsspelletje een prima uitlaatklep.

Buitenspelen

Ook voor het buitenspelen worden regelmatig activiteiten voorbereid. Een greep uit de mogelijkheden: (sport)wedstrijdjes, (kring)spelletjes, spoorzoeken, tenten bouwen, met water spelen, vissen etc. Ook hier geldt weer dat kinderen vrij zijn om er wel of niet aan mee te doen. Als leiding stimuleren we wel, zeker als de activiteit gebrek aan beweging bij een kind compenseert.

Buiten het hek

Er komt een moment waarop een kind op een leeftijd is (of op een punt in zijn/haar ontwikkeling), én kind én ouders én leiding opmerken, dat er de behoefte is het speelterrein uit te breiden buiten de speelplaats van de BSO. Ook de vaardigheden zijn er dan voor aanwezig zijn. (verkeersgedrag, zelfstandigheid, verantwoordelijkheid) Ouders en leiding stellen de nieuwe kaders vast voor het buiten spelen van het kind. Zoals: hoever mag het kind zich verwijderd van de locatie, hoe vaak meldt het zich bij de leiding, 'horloge mee?', zelf naar- en van de (sport)club etc. De afspraken worden schriftelijk vastgelegd en ouders én groepsleiding kunnen zich daar in vinden. Protocollen die daar betrekking op hebben worden door ouders ondertekend.

De baby's en peuters

Verschon en zindelijkheidstraining.

We verschonen de kinderen die een luier dragen in de groepsruimte op een in hoogte verstelbare aankleedtafel. Bij de baby's is dit een gelegenheid voor interactie. We benoemen elke handeling en kondigen ze aan. We reflecteren: we herhalen geluidjes van de baby en we reageren verbaal op signalen van de baby in lichaamstaal. We maken oogcontact, het is net als het voeden een moment van onverdeelde aandacht. De andere leidsters ondersteunt hierbij door de andere kinderen bij zich te houden met een kortdurende activiteit.

Tijdens de zindelijkheidstraining volgen we zoveel mogelijk de richtlijnen van de ouders vanwege de duidelijkheid. Lijkt ons een kind nog niet klaar voor zindelijkheidstraining, dan schromen we niet om dit diplomatiek met de ouders te bespreken. Ook in het omgekeerde geval. Vóór iedere eet- en drinkgelegenheid gaan alle kinderen die zindelijk zijn of bezig zijn dit te worden, naar de wc. Daarnaast mogen kinderen altijd naar de wc als zij zelf voelen dat ze moeten, behalve tijdens de maaltijden.

Eten in de baby/peutergroep

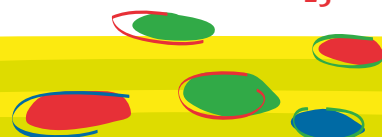
De tijden waarop baby's worden gevoed verschillen van de tijden waarop de oudere baby's en peuters eten en drinken. Hierover worden afspraken gemaakt met de ouders van de baby's. We gebruiken een heen-enweerschriftje om hierover steeds te communiceren.

Veranderingen qua tijd/frequentie, hoeveelheden, soortvoeding schrijven de ouders op in het schriftje. Wij schrijven er in op hoe het voeden/eten is verlopen op de opvangdag. Dit kan gaan over wel of niet willen eten/drinken, spugen e.d. Ook heeft de spijsvertering in het verlengde van het voeden bijzondere aandacht, opvallende kenmerken van luiereinhoud worden gemeld via het schriftje. Er is ook gelegenheid voor mondeling overleg, aan het einde van de opvangdag. Ouders nemen voor de baby's eigen voeding mee, de babyvoeding wordt bewaard en bereid volgens de richtlijnen van GGD m.b.t. hygiëne. Borstvoeding verwarmen we 'au bain Marie', andere voeding in de magnetron, tenzij anders afgesproken met de ouders.

De rust tijdens het voeden wordt gewaarborgd door een vaste comfortabele plek voor de leidster(ergonomisch), en door de tweede leidster in de groep die zorg draagt voor de andere kinderen.

Activiteiten

Met de baby's doen we kortdurende activiteiten als: kiekeboe spelen, speelgoed aangeven om te grijpen, voordoen wat het activiteitenbord kan (draaien, indrukken etc.), geluidspelletjes, verstopspelletjes, iets ergens indoen en eruit halen, liedjes zingen met gebaren. We nemen de baby's in de kinder- of wandelwagen mee naar buiten voor een boodschapje, of een wandelingetje.

Kinder- en buitenschoolse opvang van 0 tot 13 jaar

Pedagogisch werkplan
2013

Peuters hebben een veel kortere spanningsboog dan de kinderen die al naar school gaan, en een iets langere dan de baby's. De activiteiten die we de peuters aanbieden zijn talrijker (hele dag opvang) en nog kort qua tijdsduur.

De creatieve activiteiten staan nóg meer in het teken van 'het experiment' omdat veel materialen nog zintuiglijk verkend worden. Resultaatgerichtheid is de peuter nog vreemd. Het is wel fijn dat mama blij reageert omdat het 'ergens op lijkt'. Dit heeft geen prioriteit voor de peuter in zijn creatieve spel. We laten peuters kennismaken met veel materialen, het hoeft niet altijd 'een afgerond werkje' op te leveren. We kunnen ook in het zand tekenen of met een stokje in de klei (ook buiten). Water bij zand geeft modder en alle kleuren verf door elkaar maakt zwarte verf...etc. Activiteiten in de vakanties hoeven niet per se buiten De Kluts te zijn om een belevenis op te leveren:

Bijvoorbeeld

Een verkeerspark kan op eigen terrein, een kinderboerderij met knuffels, kamperen met wat lappen en wasknijpers.... Een zwembadje is een volwaardig zwembad, ook als het maar 2 m2 groot is... Plannen we toch een uitje in de buurt, dan hebben we meer begeleiding nodig door volwassenen, dan bij de schoolkinderen, die al gewend zijn met een grotere groep ergens heen te gaan (groepsbewustzijn).

Bij alle activiteiten worden de richtlijnen gevolgd m.b.t. veiligheid en hygiëne, zoals omschreven in de Risico Inventarisatie vastgelegd in de Wet Kinderopvang. Is er meer begeleiding nodig bij uitjes, dan organiseren we dat ook volgens richtlijnen rondom veiligheid.

